

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ ПИТАЛЬНИХ ВИСЛОВЛЕНЬ У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ТЕЛЕДИСКУРСІ (НА ПРИКЛАДІ ШОУ ЕЛЛЕН ДЕДЖЕНЕРЕС)

І. А. Миклин, студентка групи ФАНм-1-18-2.0д, VI курс, спеціальність «Філологія (англійська мова і література)».

Науковий керівник: О. С. Колесник, професор, доктор філологічних наук.

У статті розглядаються функціональні властивості питальних висловлень у сучасному англomовному теледискурсі (на прикладі шоу Еллен ДеДженерес); уточнено зміст понять “дискурс” та “дискурс-аналіз”; розкрито особливості телевізійного дискурсу; досліджено феномен питальних висловлень та їх специфіки; виокремлено функціональні властивості питальних висловлень у сучасному англomовному теледискурсі на прикладі шоу «The Ellen DeGeneres Show».

Ключові слова: дискурс; дискурс-аналіз; телевізійний дискурс; питальні висловлення; функції питальних висловлень.

Останні десятиліття позначені пильною увагою науковців до питання дискурсу як специфічному лінгвістичному поняттю. Зокрема, все частіше привертає увагу і стає об’єктом нових філологічних досліджень саме телевізійний дискурс, оскільки, беззаперечним є той факт, що телевізійна та медіа-сфера масової інформації потребує міждисциплінарного та багатоаспектного вивчення.

Актуальність та доцільність дослідження зумовлена загальною спрямованістю сучасних лінгвістичних досліджень на виявлення функціональних особливостей дискурсу загалом, а також тенденцією до поглибленого вивчення телевізійного дискурсу як складника організації мови і засобу впливу зокрема.

Мета цієї розвідки — дослідити функціональні властивості питальних висловлень у сучасному англомовному теледискурсі (на прикладі шоу Еллен ДеДженерес).

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань**:

- 1) уточнити зміст поняття “дискурс” та “дискурс-аналіз”;
- 2) розглянути особливості телевізійного дискурсу;
- 3) дослідити феномен питальних висловлень;
- 4) виокремити функціональні властивості питальних висловлень у сучасному англомовному теледискурсі на прикладі шоу «*The Ellen DeGeneres Show*».

Матеріалом дослідження слугують промови Еллен ДеДженерес у її шоу «*The Ellen DeGeneres Show*» [3].

Аналіз освітніх публікацій. Питальні висловлення постають об’єктом вивчення багатьох українських та зарубіжних дослідників (Л. П. Берднікова, І. А. Королькова, В. А. Косарева, Н. І. Писанко, О. Г. Почепцов, Л. П. Чахоян, А. Беннет, Д. Болінджер, Я. Хінтиikka, Л. Оквіст, Л. В. Чайка, С. Ф. Гедз, І. С. Шевченко, тощо), які працюють у руслі лінгвістики та літературознавства. Розгляд питальних висловлень несе у собі зміст питань з точки зору їх функціонування у мовленнєвих актах, що дозволяє розкрити і дослідити питальні висловлення як різновиду мовлення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз науково-практичних розвідок та критичних статей присвячених теоретичним засадам вивчення дискурсу та дискурс-аналізу дозволив встановити, що комунікативна лінгвістика є одним із сучасних напрямків лінгвістики, що висунула на перший план функціонально-комунікативне вивчення мови.

Термін “дискурс” вживається в різних значеннях і пов’язаний з усіма проявами комунікації в суспільстві. Дискурс — це вид комунікативної діяльності, інтерактивне явище, мовний потік, який має різні форми прояву (усна, письмова, паралінгвістична), протікає в рамках певного комунікативного каналу.

Дискурс — це не тільки соціокультурна тілесність, він став також методологією. Сьогодні запропоновано кілька видів дискурсивного аналізу.

“Дискурс-аналіз” – це метод дослідження, який використовується багатьма вченими для різних академічних і не академічних цілей, різних дисциплін, з метою знаходження відповіді на різні питання: Яке розташування інформаційних структур в пропозиціях може сигналізувати про цінність? Як мовці уточнюють смислові інтенції і як слухачі інтерпретують отриману інформацію і які когнітивні здібності лежать в основі використання символів людиною?

Лінгвістична інтерпретація дискурсу проявляється в увазі до його лінгвістичної сторони: дискурс – це певна сукупність соціально детермінованих і функціонально обґрунтованих одиниць мови – слів, виразів, граматичних структур, складових, що формують комунікативну подію, мовний акт [2, с. 180].

Існують різні типи та підходи до класифікації дискурсу (письмовий, усний, особистісний, інституційний, теле-, медіа-, радіодискурс, театральний дискурс, кінодискурс, політичний дискурс, релігійний (фідеїстичний) дискурс, художній дискурс і поетичний дискурс, тощо) [2, с. 182].

У нашій роботі розглядався саме сучасний англомовний телевізійний дискурс.

Телевізійний дискурс — зв’язний, вербальний (на рівні звукового ряду) та невербальний (на рівні відеоряду), усний та письмовий (титри, текстові вставки) текст у поєднанні з лінгвальними та позалінгвальними факторами; текст у контексті події; мовлення як цілеспрямована соціальна дія [2, с. 185].

Розглядаючи теледискурс, ми можемо проаналізувати функціональні властивості питальних висловлень як засобу впливу у телесфері на сучасне суспільство.

Одним із різновидів діяльності, що лежить в основі розвитку людства, виступає мовленнєва діяльність, серед головних категорій якої виділяється категорія питальності.

Питальні висловлення розглядаються в комунікативному аспекті як інтенційний засіб мовленнєвого спілкування, що використовуються мовцем з метою здійснення своїх комунікативних функцій. Прагматичні властивості питальних висловлень, як правило, визначається комунікативним наміром адресанта. Комунікативний намір адресанта визначає значення питального висловлення та впливає на можливу очікувану відповідь [1, с. 5].

Питальні висловлення за своєю формою та змістом мають певні ознаки: питальна інтонація; наявність питальних займенників та обставинних фраз; позначення на письмі спеціальним пунктуаційним знаком – знаком питання. Функціями таких питальних висловлень є: 1) передача та отримання інформації; 2) спонукання до дій, чи розмірковувань; 3) вираження: прохання, іронії, роздратування, радості, здивування, сумніву; 4) намір отримати щось натомість (послугу, реакцію).

Дослідження низки теоретичних джерел уможливило виділення аналізованих феноменів як показником соціальної своєрідності суспільства.

Комплексному аналізу у ході проведеного дослідження підлягали функціональні властивості питальних висловлень у сучасному англomовному теледискурсі (на прикладі шоу Еллен ДеДженерес).

Функціональний аспект питального висловлення у мовленні Еллен ДеДженерес реалізує передусім кілька задач. По-перше, інтенцію мовця спонукати до дій *“And **you'll stay** for today's giveaways, OK?”*; *“Plastic straws are a problem. And I think that **we should do everything** we can to protect our environment and the animals.”*, розмірковувань-пересвідчень *“**I want to talk** about a survey that I read recently. It's a company called SurveyMonkey. And my first thought was SurveyMonkey sounds like a great place to work. **Am I right?**”*; *“**I was thinking** that we live in a world that's constantly changing. And that's good. Like your credit cards. **You know**, one day you have to swipe, and the next day, you have to stick it in.”*; *“Our health is just like one little thing goes wrong. **Our body is like a string of Christmas lights**. And like one light goes out, the whole string goes out, and it gets into a tiny, crazy knot in the back of your head that you can't untangle. And you're in so much pain that you just want to get lit. **You know what I mean?**”*. та

емоційної реакції адресатів (глядачів шоу) *“Somehow our campaign slogans have gone from I Like to Vote for Bernie or Eat an Eggplant Emoji, you know what I mean? It's like extreme.»*; *“I'm a positive person. I like to see the best in people and in society. And then I see something like this, and then it shakes me to my core. Look at this. And this. How is this a thing?”*, при цьому показати спільні погляди адресанта та адресатів, наприклад, *“But it's good to have discussions, you know?”*; *“I'm a celebrity and you know that. But I do things the same as you. And I went the other day to do some shopping. And just like you, I go in for one thing and then I end up with 40 things.”*.

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. Отже, основними функціями питальних висловлень, якими користується Еллен ДеДжеренес у своєму шоу, є передача та отримання інформації, спонукання до дій та отримання емоційної реакції глядачів шоу, але такі питальні висловлення виконують й інші функції, які розкриваються завдяки наміру адресанта і контексту його висловлення, що відображає смислове навантаження на глядача шоу.

Перспективи подальшої наукової розвідки у визначеному напрямі допоможуть дослідити та зробити висновки про причини популярності тих, чи інших шоу в світі телевізійного дискурсу.

Список використаних джерел

- 1.Гедз С. Ф. Комунікативно-прагматичні особливості висловлювань з інтерогативним значенням у сучасній англійській мові: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд.філол.наук / С. Ф. Гедз. – К.: КДЛУ, 1998. – 18 с.
- 2.Денискіна Г.О. Телевізійне мовлення в світлі лінгвістики тексту і аналізу дискурсу / Культура народів Причорномор'я. — 2002. — № 31. — С. 180-187.
- 3.The *Ellen DeGeneres Show* [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.ellentube.com/>

The article considers the functional properties of interrogative utterances in modern English tv-discourse (on the example of the Ellen DeGeneres show); clarifies the meaning of the terms “discourse” and “discourse analysis”; revealed the features of tv-discourse; explores the phenomenon of interrogative statements and its nature; selected functional properties of interrogative utterances in modern English tv-discourse on the example of the show «The Ellen DeGeneres Show».

Keywords: *discourse; discourse analysis; tv-discourse; interrogative utterances; functions of interrogative utterances.*